

Šį puslapį išvertė mašininio vertimo programa [Nuoroda]. Mašininiuose vertimuose gali būti klaidų, tekstas gali būti nevisiškai aiškus ir tikslus. Ombudsmenas neprisiima atsakomybės už jokių neatitikimų. Patikimiausią ir teisiškai tikslią informaciją rasite originale anglų kalba, kurio nuoroda pateikta pirmiau. Daugiau informacijos rasite mūsų kalbų ir vertimo politikoje [Nuoroda].

Sprendimas dėl to, ar ombudsmenė galėjo tirti, kaip Europos Sąjungos Teisingumo Teismas nagrinėja klausimus dėl Teismo narių elgesio kodekso laikymosi (byla 1072/2021/NH)

Sprendimas

Byla 1072/2021/NH - Atidaryta 19/07/2021 - Sprendimas 27/06/2022 - Atitinkama institucija Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (Tolesnis tyrimas nėra pateisinamas) |

Byla buvo susijusi su viešomis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) generalinio advokato pastabomis dėl ES skaitmeninių rinkų akto projekto vykstant teisėkūros procesui. Skundo pateikėjas, vartotojų apsaugos organizacija, laikėsi nuomonės, kad ESTT šį galimą elgesio kodekso pažeidimą išaiškino netinkamai.

Ombudsmenė pateikė ESTT keletą klausimų. ESTT teigė, kad ombudsmenė neturėjo įgaliojimų nagrinėti skundo, nes jis susijęs su Teismo teisinėmis funkcijomis.

Ombudsmenės nuomonė dėl jos turimų įgaliojimų skyrėsi nuo ESTT nuomonės. Kadangi toliau tirti nebūtų buvę prasminga, ombudsmenė baigė bylą.

Skundo aplinkybės

1. 2021 m. kovo mėn. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo generalinis advokatas (toliau – ESTT) dalyvavo pokalbyje su teisės žurnalu ir pateikė pastabų dėl ES skaitmeninių rinkų akto projekto [1] , kol tebevyko teisėkūros procesas.

2. Generaliniai advokatai turi tokį patį rangą kaip ir Teisingumo Teismo teisėjai [2] Jų vaidmuo – visiškai nepriklausomai pateikti nuomonę dėl bylos, kurią nagrinėja teisėjai. Nors jų nuomonės nėra privalomos, po jų dažnai seka teisėjai.

3. Skundo pateikėjas yra pilietinės visuomenės organizacija, atstovaujanti nepriklausomoms vartotojų organizacijoms Europoje. [3] skundo pateikėjas nesutiko su generalinio advokato pateiktomis pastabomis, nes, jo nuomone, jos gali turėti įtakos vykstančioms politinėms deryboms, vykstančioms vykstant teisėkūros procesui. Be to, jie gali neigiamai paveikti visuomenės požiūrį į generalinio advokato nešališkumą.

4. **2021 m. balandžio mėn. skundo** pateikėjas raštu kreipėsi į Teisingumo Teismo pirmininką ir išreiškė pirmiau nurodytus susirūpinimą keliančius klausimus. Skundo pateikėjas laikėsi nuomonės, kad generalinio advokato pastabose iškilo klausimų dėl jo, kaip Teisingumo Teismo nario, pareigų pagal ESTT elgesio kodeksą [4]. skundo pateikėjas citavo Elgesio kodekso 7 straipsnio 3 dalį, kurioje teigiama, kad „*nariai veikia ir reiškia savo nuosaikumą, kurio reikalauja jų pareigos*“, taip pat 4 straipsnio 2 dalį: „*Nariai jokių būdu negali veikti ar reikšti taip, kad neigiamai paveiktų visuomenės požiūrį į jų nešališkumą.*“

5. **Teisingumo Teismo** pirmininkas atsakė, kad ESTT įgaliojo generalinį advokatą dalyvauti pokalbyje ir kad jo pastabose buvo išreikšta jo asmeninė nuomonė. Pirmininkas paaiškino, kad teisminių institucijų nariai, t. y. teisėjai ir generaliniai advokatai, turi teisę pareikšti savo asmeninę nuomonę. Tačiau jos turėtų santūriai naudotis savo saviraiškos laisve visais atvejais, kai gali kilti abejonių dėl teisminių institucijų įgaliojimų ir nešališkumo. Šiuo klausimu pirmininkas pabrėžė, kad generalinio advokato pastabos visiškai nesusijusios su šiuo metu Teisingumo Teisme nagrinėjama byla.

6. Nepatenkintas Pirmininko atsakymu, skundo pateikėjas 2021 m. birželio mėn. kreipėsi į Europos ombudsmeną.

Ombudsmeno įgaliojimai

7. Iš Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 228 straipsnio matyti, kad ombudsmenas gali nagrinėti su ESTT susijusius skundus tik tuo atveju, jei jie nesusiję su jo „teisiniu vaidmeniu“.

8. Ombudsmenas nusprendė, kad skundas nesusijęs su ESTT teisminėmis funkcijomis ir pradėjo tyrimą. Sprendime atsižvelgta į tai, kad savo atsakyme skundo pateikėjui Teisingumo Teismo pirmininkas pabrėžė, jog Teisingumo Teisme nėra nagrinėjamos bylos, susijusios su pateiktomis pastabomis.

9. Ombudsmenas paprašė ESTT atsakyti į skundą. ESTT nesutiko, kad skundas atitiktų Ombudsmeno įgaliojimus, nors jis atsakė į skundą. Atsakymas buvo perduotas skundo pateikėjui, kad jis galėtų surinkti savo pastabas. Po to Ombudsmenas išsiuntė ESTT papildomą laišką dėl jos įgaliojimų [5] Ombudsmenas gavo antrąjį Audito Rūmų atsakymą ir antrąjį skundo pateikėjo pastabų etapą. Ombudsmeno ir Teismo susirašinėjimas skelbiamas ombudsmeno interneto svetainėje.

Ombudsmenui pateikti argumentai

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo

10. ESTT nuomone, byla nepatenka į Ombudsmeno įgaliojimų sritį. Jis teigė, kad bet kokiam Teismo nario teisės į saviraiškos laisvę apribojimui taikomos tam tikros procedūros, kurias taiko patys teismai. Taigi šios procedūros yra teismų nepriklausomumo išraiška, o tai reiškia, kad atitinkamas teismas turi visiškai savarankiškai vykdyti savo funkcijas. ESTT taip pat laikėsi nuomonės, kad tik Teismo nario pastabos, turinčios įtakos jo gebėjimui prisidėti prie teismo sprendimų priėmimo proceso, galėtų būti laikomos to nario nešališkumo ir diskrecijos pareigų pažeidimu. Šiuo atveju taip nebuvo.

11. Gavęs ombudsmeno prašymą pateikti paaiškinimus, ESTT taip pat paaiškino, kad Elgesio kodeksas turi būti aiškinamas atsižvelgiant į kontekstą ir siekiamus tikslus. Nešališkumo ir diskrecijos prievolėmis, kaip apibrėžta Elgesio kodekso 4 ir 7 straipsniuose, siekiama konkretaus tikslo: užtikrinti veiksmingą teisinę apsaugą, t. y. užtikrinti teisingą bylos nagrinėjimą. ESTT nurodė, kad šiais įsipareigojimais konkrečiai siekiama apsaugoti pačius teismo procesus nuo netinkamo kišimosi, o ne nuo kitų išorės procesų, pavyzdžiui, politinių derybų.

12. ESTT taip pat paaiškino, kad bet kokią vertinimą, ar narys pažeidė Elgesio kodeksą, atliks teisėjai. Todėl toks vertinimas yra ESTT teismo vaidmens dalis ir, pasak ESTT, nepatenka į Ombudsmeno įgaliojimus.

Skundo pateikėjo

13. Skundo pateikėjas nesutiko su ESTT vertinimu, kad Teismo narys pažeistų savo nešališkumo ir diskrecijos pareigas tik tuo atveju, jei galėtų daryti įtaką teismo sprendimų priėmimo procesui. Skundo pateikėjas teigė, kad ESTT atsakyme nenagrinėtas galimas poveikis, kurį generalinių advokatų pastabos galėtų paveikti teisėkūros procesą ir taip pažeisti valdžių padalijimo principą. Sutartimi ESTT nesuteikiamas joks vaidmuo priimant ES teisės aktus.

14. Skundo pateikėjas taip pat teigė, kad pagal Elgesio kodeksą (7 straipsnio 3 dalis ir 4 straipsnio 2 dalis) turėtų būti reikalaujama, kad visi Audito Rūmų nariai susilaikytų nuo nuomonės, kuri galėtų trukdyti ES teisėkūros procesui arba daryti jam nederamą įtaką. Jei toks aiškinimas neatitinka Elgesio kodekso esmės, skundo pateikėjas abejoja kodekso nuostatų veiksmingumu siekiant užkirsti kelią tokioms situacijoms, kokios susiklostė šioje byloje. Jei taip iš tiesų būtų, kodėl Elgesio kodeksas būtų taikomas ir buvusiems Teisingumo Teismo nariams, kurie nebedalyvauja teismo sprendimų priėmimo procese?

15. Skundo pateikėjo nuomone, nepakanka, kad ESTT atmestų netinkamos įtakos ES teisėkūros procesui ir ES institucijų galių atskyrimo klausimą kaip tik „išorinį procesą“. Pasak skundo pateikėjo, ES teisėkūros procesai yra neatsiejama ES veikimo dalis.

16. Skundo pateikėjas tvirtino, kad Ombudsmenas turi įgaliojimus nagrinėti jo skundą, nes jis nesusijęs su byla, kurią nagrinėja ESTT, vykdydamas savo teismines funkcijas. Skundo pateikėjas paprašė Ombudsmeno rekomenduoti ESTT Elgesio kodekse aiškiai nurodyti, kad nešališkumo ir diskrecijos įsipareigojimai reikalauja, kad Parlamento nariai susilaikytų nuo pareiškimų, kurie gali turėti įtakos ES teisėkūros procesui.

Ombudsmeno vertinimas

17. Ombudsmenas neketina kištis į teisminių institucijų nepriklausomumą, kuris yra teisinės valstybės principais grindžiamos Sąjungos kertinis akmuo. Iš Sutarties aiškiai matyti, kad ESTT, vykdydamas savo teismines funkcijas, nepatenka į ombudsmeno įgaliojimus.

18. Ombudsmenė palankiai vertina tai, kad ESTT atsakė dėl skundo esmės, nors manė, kad skundas nepatenka į ombudsmeno įgaliojimų sritį.

19. Ombudsmenas supranta ESTT argumentą, kad jo elgesio kodeksu siekiama išvengti bet kokios nederamos vieno iš jo narių įtakos teisminiam procesui. Tačiau ji sutinka su skundo pateikėju, kad šis požiūris yra gana ribojantis, nes jame neatsižvelgiama į galimą įtaką, kurią Teisingumo Teismo narys galėtų turėti kitiems procesams, pavyzdžiui, teisėkūros sprendimų priėmimo procesui Sąjungos lygmeniu.

20. Ombudsmenas pažymi, kad tą patį mėnesį, kai susiklostė šios bylos faktinės aplinkybės, generalinis advokatas dalyvavo internetiniame renginyje apie intelektinę nuosavybę sveikatos priežiūros sektoriuje. Jis taip pat dalyvavo kitame 2021 m. lapkričio mėn. surengtame renginyje dėl Skaitmeninių rinkų akto, kurį organizavo Italijos ekspertų grupė.

21. Kyla klausimas, ar Elgesio kodeksas, ypač kai jame nustatomi Teisingumo Teismo narių nešališkumo ir diskrecijos principai, yra neatskirama ESTT teisminės veiklos dalis, ar veikiau administracinis dokumentas, kuriame nustatomos deontologinės Parlamento narių pareigos, taip pat ir tais atvejais, kai jie veikia ne teismo salėje. Atrodo, kad kodekso formuluotė reiškia pastarąją. Panašu, kad 2019 m. Bendrojo Teismo sprendimas taip pat patvirtina nuomonę, kad Elgesio kodeksu nesiekama nustatyti taisyklių, susijusių su ESTT teismine veikla [6]. Tačiau tame pačiame sprendime daroma išvada, kad Elgesio kodeksas negali būti laikomas nei teismo pobūdžio, nei išimtinai administracinio pobūdžio aktu [7].

22. Ombudsmenės nuomonė dėl savo įgaliojimų skiriasi nuo ESTT nuomonės. Ji mano, kad Elgesio kodeksas yra „hibridinė“ priemonė: jis apima Audito Rūmų narių deontologines pareigas tiek tada, kai jie vykdo teismines funkcijas, tiek tada, kai jų veiksmai gali turėti įtakos kitiems (neteisminiems) procesams. Priešingu atveju kodeksas nebūtų taikomas buvusiems Parlamento nariams, nes jie nebegali vykdyti teisminių funkcijų. Šioje byloje ESTT teigė, kad generalinio advokato pastabos neturėjo įtakos jo gebėjimui prisidėti prie teismo sprendimų priėmimo proceso. Todėl jie turėtų patekti į neteisminių procesų, kuriems taikomas Elgesio kodeksas, sritį. Todėl šis atvejis turėtų priklausyti Ombudsmeno kompetencijai.

23. Tačiau ESTT aiškiai nurodė, kad nepripažįsta Ombudsmeno įgaliojimų nagrinėti šią bylą. Nors labai svarbu, kad būtų laikomasi Elgesio kodekso ir kad šiuo atžvilgiu ESTT būtų budrus, Ombudsmenas mano, kad nėra prasmės tęsti tyrimą, atsižvelgiant į ESTT poziciją.

24. Šiomis aplinkybėmis ombudsmenas užbaigia bylą nesiimdamas jokių tolesnių veiksmų.

Išvada

Ombudsmenas užbaigia šią bylą pateikdamas tokią išvadą:

Tolesni veiksmai nėra pagrįsti.

Skundo pateikėjui ir ESTT bus pranešta apie šį sprendimą .

Emily O'Reilly Europos ombudsmenė

Strasbūras, 2022 06 27

[1] 2020 m. gruodžio mėn. Europos Komisija pasiūlė Skaitmeninių rinkų aktą, kuriuo būtų reglamentuojami interneto prieigos valdytojai; kurios yra didelės interneto platformos, užimančios dominuojančią padėtį rinkoje. Daugiau informacijos rasite <https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-markets-act-ensuring-fair-and-op> . [Nuoroda]

[2] Europos Sąjungos Teisingumo Teismą (toliau – institucija) sudaro du teismai: Teisingumo Teismas ir Bendrasis Teismas. Teisingumo Teismas nagrinėja nacionalinių teismų prašymus priimti prejudicinį sprendimą, tam tikrus ieškinius dėl panaikinimo ir apeliacinius skundus, o Bendrasis Teismas sprendžia dėl fizinių asmenų, bendrovių ir kai kuriais atvejais ES vyriausybių pareikštų ieškinių dėl panaikinimo (paprastai dėl konkurencijos teisės, valstybės pagalbos, prekybos, žemės ūkio, prekių ženklų ir ES personalo klausimų). Generaliniai advokatai tarnauja tik Teisingumo Teisme, o ne Bendrajame Teisme.

[3] „BEUC, Europos vartotojų organizacija“. Santrumpa reiškia „*Bureau Européen des Unions de Consommateurs*“ . Daugiau informacijos: <https://www.beuc.eu/> [Nuoroda]

[4] 2016 m. gruodžio 23 d. priimtu Europos Sąjungos Teisingumo Teismo narių ir buvusių narių elgesio kodeksu (2016/C 483/01) siekiama patikslinti etikos ir deontologijos standartus, kurie taikomi Audito Rūmų nariams ir buvusiems nariams. Jį galima rasti čia: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2016:483:FULL&from=FR> [Nuoroda] 2021 m. rugsėjo mėn. Audito Rūmai atnaujino savo elgesio kodeksą.

[5] Ombudsmenas, be kita ko, pažymėjo, kad praeityje Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) tyrė Elgesio kodekso laikymosi atvejį.

[6] Žr. 2019 m. rugsėjo 20 d. Bendrojo Teismo sprendimą *Franklin Dehousse* [\[Nuoroda\]](#) /*Europos Sąjungos Teisingumo Teismas*, byla T-433/17, visų pirma 82 punktą: „*Tokiu elgesio kodeksu savo koncepcija ir turiniu nesiekama net iš dalies nustatyti šios institucijos teisminę veiklą reglamentuojančių taisyklių*“ ir 86 punktas: „*toks elgesio kodeksas stricto sensu nėra susijęs su teisminių funkcijų vykdymu*“.

[7] Šio sprendimo 90 punktas.